

Meenutusi Märjamaa Kohaliku Majanduse Kombinaadi päevilt

Maaja Orgusaar

Ettekanne Märjamaa kodulookonverentsil
22. veebruaril 2025.

1. septembril 1959. aastal algas minu töö massõmblustsehhis õmbleja õpilasena. Tööle võttis tsehhijuhataja Marta Lepik. Samal ajal hakkasin õppima Märjamaa Töölisnoorte Keskkooli 8. klassis. Õppetöö toimus õhtuti kella 19.00-24.00 neljal päeval nädalas – esmaspäeval, teisipäeval, neljapäeval ja reedel. Õhtukooli, nagu seda õpilased kutsusid, direktoriks oli Helmi Tomberg-Tilling. Hiljem Eha Lõhmus. Märjamaa Töölisnoorte Keskkooli lõpetasin 1963. aastal.

Foto: Rain Rosin

Proovitööks olid mängupüksid

Õpilase aeg õmblustsehhis oli kaks kuud. Õmblejaks saamisel tuli teha proovitöö. Selleks olid kandididud esiosa ja taskuga laste mängupüksid. Vaja oli teha kõik operatsioonid algusest lõpuni. Hoolikalt mõõdeti kantide laiust, need pidid olema ühtlased.

Kohvikute ja restoranide trustile õmblesime valgeid kitleid ja mütse, meestele satiini tumesiniseid ja musti trussikuid, naistele traksidena põllesid ja poolpõllesid, lastele kantidud esiosa ja taskuga mängupükse.

Tööpäev algas kell 6, teine vahetus alustas kell 14. Kuna õppisin õhtukoolis, olin esimese vahetuse töötaja. Esimeses vahetuses töötasid veel: Viivi Kuulmets-Kalda, Helve Leppmets-Suitsmart, Taimi Murdme, Anita Teesalu, Mahvalda Toome, Laine Poom-Masing, Ölme Silm, Salme Soomre, Valve Kõrvits-Ermann, Aliide Aasmann-Kukk, Alli Tõnison-Anniko, Aino Sabul, Helve Kaarna, Öie Riiberg.

Teises vahetuses töötasid: Maila Aasmann-Kristal, Sal-

me Aasmann, Milde Andesalu, Helvi Kuusemets, Maie Teedema, Aasa Voolma-Rull, Rita Ivanova-Blond, Nina Galkina-Vaher, Ilme Siinma-Haljand, Eha Terve, Asta Rebane.

Juurdelõikaja oli Vaike Valter, triikija Elvi Oil, õmblusmasinate mehaanik Eelar Rebane, tsehhi meister Elvi Limberg. Nööpaugu ja nööpimismasinal töötas Helve Leppmets-Suitsmart.

Uus algus puidutsehhis

1962. aasta lõpus käisid jutud õmblustsehhi likvideerimisest. Hakkasin varakult uut töökohta vaatama. Tahtsin minna sidekontorisse tööle. Direktor Leo Vint pakkus tööd puidutsehhis. 16. oktoobril 1962 alustasin tööd liimijana. Liimijatena töötasid veel Malle Saar-Liidaru, Vaike Rapp, Asta Jäätma, Erna Akermann, Leida Viirpalu-Võsa, Juta Sassi-Vaher, Elve Leidtorp-Uustalu ja Virve Prii.

Liimisime karbamiidliimiga, millele lisati tahkumiseks oblikhapet. Oblikhape lahustati eelnevalt vähese veega. Muidu võib oblikhappe tükkike

Märjamaa Kohaliku Majanduse Kombinaadi kontor 1970. aastal.

Maaja Orgusaar õmblusmasina taga.

jääda spooni alla ja aja jooksul länduda. Siis tekivad kublud mööbli pinnale. Katteks kasutatakse tamme-, saare-, pöögija mahagonispoonid. Ladusime kilbid liimipressi alla, eraldades neid üksteisest alumiumplaatidega. Plaatide määrisime tavotiga, et spoonist läbi tulnud liim ei kleepuks plaadi külge. Pressi sai kangi abil pingutada, et saavutada ühtlane tugev surve. Plokitud kilbid viidi masinaruumi, et need saagida vajalikku mõõtu.

Edasi toimus kilpide splintimine, mis oli täielik käsitöö.

Elektripliidi peal podises nahaliimi pott. Pintsliga võeti sooja liimi, mis kanti mööblkilbi servale. Siis pandi splint ja tulise elektritriikrauaga pressiti splint kinni. Seda tööd tegid Asta ja Elmar Jäätmaa.

Masinaruumis olid tööl Erich Kaldamaa, Arnold Oil, Aavo Orgusaar, Vello Arnover, Meinhard Prii, Osvald Kloks, Voldemar Rauert, Elmar Jäätmaa, August Sildna. Masinaruumi meister oli Ludvig Graf.

Katse- ja Remonditehas Teras hakkas tootma juuksurifööne. Meie kombinaat valmis-

Maaja Orgusaare 40. sünnipäev 1983. aastal. Esireas Marta Lepik, sünnipäevalaps ja Asta Leppsalu.

Tagareas Aino Lemberg, Helle Jansen, Evi Kaldamaa, Elve Vjatkin, Maret Valja-German, Ele Valting, Endla Polding.

tas pehmeid istmeid föönidele. Puidutsehhi uues osas polsterdasime istmeid. Algul tegime seda vatiga, hiljem porolooniga. Toolipõhjadele pandi lina-sest riidest põõnad ja peale 10 cm paksune poroloon. Katteks dermatiin, mida toksisime raami külge kinni spetsiaalsete

naelte ehk teksidega.

Polsterduses töötasid Leida Viirpalu-Võsa, Salme Soomre, Elsa Gold-Lehtsaar, Laine Masing, Valda Helme-Sildna, Milvi Gold, Elle Laanesaar-Pindam, Maaja Lember-Orgusaar.

Peale individuaaltellimuste toodeti lasteaedadele mööb-

lit, mis läks „laiale kodumaale“, nt Taškenti. Lasteaedade riidekapid valmistati puitlaastplaadist. Neid pahteldati enne värvimist, et värvi vähem kuluks. Värv kanti mööblile värvipüstoliga. Kappide juurde kuulusid väikesed lauad ja toolid.

Valmis mööbel saadeti raudteetranspordiga teele. Selleks oli vaja kuu aega varem ette tellida raudteevagun. Märjamaa jaamaülemale Eduard Pärtelile esitati veose tellimus. Tallinna-Virtsu kitsarööpmeline raudtee oli siis veel käigus.

Asta Enoki haiguse ajal töötasin mitu kuud viimistlustsehhis. Mööblit viimistlesid: Asta Pesti-Enok, Hilja Kruuste-Rahuoja, Valda Helme-Sildna, Elle Laanesaar-Pindam.

Järgneb

Meenutusi Märjamaa Kohaliku Majanduse Kombinaadi päevilt 2

Maaja Orgusaar

Algus MN 19.11

Alates 4. detsembrist 1965. aastal töötasin lihviijana. Töö oli väga tolmune. Olime nagu möldrid, peene puidutolmuga koos. Masinaruumis mõõtu saetud kilpidelt eemaldasime kattevineeri kokkupanemise paberlindi ja liimi jäljed. Algul jämeda lihvlindiga, teist korda peenega silendasime.

Varasemalt lihviti riidest lihvlintidega, aga need läksid ruttu nüriks ja hakkasid „kõrvetama“. Paberist linnid tulid hiljem. Käisin neid lõikamas Tallinnas, mööblivabrikus Standard. Rääkisin metallitsehhi meestele, et ehk oleks võimalik meilegi taoline lindilõikamise agregaat ehitada. Tublid mehed tegidki selle valmis ja igakuine Tallinna-sõit lintide lõikamiseks jäi ära.

Metallitsehhis töötasid Helmut Lees, Arno Hannusson, Paul Lips, Kalju Laht, Ilmar Kleesmann, elektrikud Mihkel Pest ja Ants Anderson. Tsehhi meister oli Kalju Kikas.

Montaažitsehhis töötasid Aavo Orgusaar, Paul Akkermann, August Künruss, Lembit Kalda, Enn Rahuoja, Anton Oidram, Hans Reigam, Ilmar Pilov, Armand Rahuoja. Tsehhi meister oli Osvald Vjatkin.

Kombinaadis valmistati lahkunute jaoks kirste. Kirstu toorikuid ehk „jopesid“ tegi masinaruumis Erich Kaldamaa. Hoovi peal, eraldi majas dekoreeriti kirstud, pandi sisse padi ja linad. Väljastpoolt kaeti kirst gofreeritud lille-mustrilise paberiga ja värviti alumiiniumvärviga halliks. Paber kanti kirstule nahaliimiga. Seda oli vaja eelnevalt leotada ja siis kuumutada. Hiljem hakati välisel viimistlusel kasutama satiinriiet. Väga pikka aega dekoreeris kirste Valentiina Dalton-Päärma.

Kontoritöötajate ühispilt. Esireas vasakult: Meeri Kärme, Aino Luhtaru, Aime Tõnsau, Endel Hiie-tamm, Kalju Kivi, Voldemar Rauert, Elli Regat.

Teises reas: Maaja Orgusaar, Elvi Israel, Leida Kikas, Meeri Toome, Loore Priimats, Imbi Roomann, Milvi Laur, Laine Räni, Tiiu Niilus, Koidu Kornak-Rosin.

Valve Kõrvits-Ermann ja Alli Tõnisson-Anniko õmblustsehhi ees.

3. tsehhi meistri ülesanded

19. juunil 1967. a suunas peainsener Kalju Nurk mind tööle 3. tsehhi meistriks, kui Vaike Valler läks pensionile. Tuli korraldada juuksurite, kosmeetiku, manikööri, fotograafi ja masinakirjutaja tööd. Sauna ja teenuste vastuvõtupunkti töö kuulus samuti sinna juurde. Teeninduspunktis sai anda pesu pesemiseks, riideid keemilisse puhastusse, jalatseid remonti. Müüdi lilli. Algul alplikannipotte. Hiljem ka muid

Märjamaa teenindajad Haapsalus. Evi Kaldamaa, Endla Polding, Maaja Orgusaar, Maret Välja-German.

lilli – freesiaid, nelke, tulpe, nartsisse, pojenge. Lilledega varustas meid Lokuta aiand.

Mul polnud mingit juhtimiskogemust, töö käigus sai õpitud, mida ja kuidas vaja. Vastu hakata ei olnud kombeks, et ei oska, ei julge, ei taha.

3. oktoobril 1964. aastal avatud teenustööde paviljonis töötas 12 juuksurit: Vaike Pool, Aino Lemberg, Elve Vjatkin, Endla Polding, Evi Kaldamaa, Elle Voolma-Sirel, Helle Jansen, Lea Luhtaru, Liia Püü, Ele Puri-Valting, Ene Siren-Mesila, Eve Põldsam.

Juuksurid võtsid aktiiv-

selt osa konkurssidest ja said kõrgeid kohti. Väljaõppel käidi teeninduskombinaadis Junor. Elle Sirel kuulus mitmel aastal juuksurite vabariiklikku võistkonda. Vabariiklikul konkursil saavutas ta 2. koha. Edukas oli ka Lea Luhtaru Haapsalus peetud vabariiklikul konkursil, saavutades esikoha.

Juuksuritöös on võistlustel suur roll mannekeenil. Elle Sirelil juhtusid olema väga head mannekeenid Valter Kajaste, Enn Eelvee ja Jaan Marjundi.

Järgneb

Meenutusi Märjamaa Kohaliku Majanduse Kombinaadi päevilt 3

Maaja Orgusaar

Algus MN 19.11

Kosmeetik Helgi Kapp töötas EPT Märjamaa osakonnale kuuluval pinnal. Fotograafid Taimo Tammik, Luule Kandar ja Siim Nurmik olid teenustööde paviljonis. Masinakirjutaja Tatjana Kirilina töökoht oli teeninduskombinaadi kontoris. Maniküürija Aino Lemberg tegutses juuksurite eesruumis. Teenuste vastuvõtjad Marta Lepik, Maret Välja-German ja Hilja Unga teenindasid kliente Veetorni 4 asuvas

teenuste vastuvõtu punktis.

Märjamaa saun töötas kolmel päeval nädalas: neljapäeval 16.00–22.00, reedel 14.00–22.00 ja laupäeval 12.00–22.00. Saunateenijad olid Ekaterina Korbelairen, Juuli Kasari, Liidia Võsutamm. Kütjad olid Endel Lall, Heino Võsutamm ja Evald Kull.

Remondi eest

Peolauas istuvad Voldemar Rauert, Maaja Orgusaar, Ants Holmberg, ministeeriumi töötaja, Mati Sepp ja Elle Laanesaar.

Kombinaadi võrkpallinaiskond 1962: Elle Laanesaar-Pindam, Naima Pesti-Kandimaa, Maaja Lember-Orgusaar, Milvi Gold, Elsa Gold-Lehtsaar, Laine Kallaste-Kiisma.

Sõpruskohtumine kergetööstusministeeriumis, mille alla Märjamaa Kohaliku Majanduse Kombinaat kuulus. Karneval ministeeriumi ruumides aastal 1962. Vasakul üleval mustade prillidega Elle Laanesaar, ruudulise plusisiga Elve Vjatkin, tema taga Maaja Orgusaar, kõrge torukübaraga on Mati Sepp, paremalt kolmas Endel Drell, temast paremal Emilie Laanesaar.

tuli hoolt kanda. Igal aastal vahetasime saunalavade laudu. Millegipärast läksid laudad pehkima, olugi et ruume sai korralikult tuulutatud. Kerised ei pidanud ka eriti vastu. Uute keriste keevitamine võttis aega ja vahel nappis materjali. Saunale vajaliku kütte saime Sooniste metskonnast. Saunavihad Ivese metsavahilt. Saunas müüdi froteekäterätte, šampoone, seepe, švamme, limonaadi ja pepsit.

Tsiviilkaitseõppused viidi

läbi sauna territooriumil. SOP-vahetasime saunalavade laudu. Millegipärast läksid laudad pehkima, olugi et ruume sai korralikult tuulutatud. Kerised ei pidanud ka eriti vastu. Uute keriste keevitamine võttis aega ja vahel nappis materjali. Saunale vajaliku kütte saime Sooniste metskonnast. Saunavihad Ivese metsavahilt. Saunas müüdi froteekäterätte, šampoone, seepe, švamme, limonaadi ja pepsit.

Sanitaarsalga varustuse kuulunud kombinesoonid, kummikud, gaasimaskid, sanitaarpaunad asusid saunas, selleks spetsiaalselt ehitatud kapis. Rapla rajoonis korraldati sanitaarsalkade vahelisi võistlusi, millest kombinaadi salk ka osa võttis. Sauna vastavust tsiviilkaitse nõuetele käis

Kohaliku majanduse kombinaadi võrkpallimeeskond 1962: Enn Sale, Osvald Vjatkin, Endel Drell, Voldemar Rauert, Ants Holmberg, Mati Sepp.

kontrollimas ministereumist seltsimees Baranov. Tsviivilkaitsele pandi suurt rõhku, seda kontrolliti pidevalt.

Varustusosakonna tegevus

Minu töö varustusosakonnas algas 14. veebruaril 1972. a. Teeninduskombinaat „Rapla“ koosnes neljast tsehhist: Rapla, Kohila, Märjamaa, Järva-kandi.

Veebruaris telliti terve kuu jooksul kogu vajaminev materjal järgmiseks aastaks. Alustada oli vaja niitidest ja nõõpidest kuni aurukatla osadeni. Puidutsehhiile toodangu valmistamiseks materjalid, kuduajatele lõnga spetsifikatsioonid, juuksurite materjalid, puusärkide dekoreerimise vahendid. Ömblusele materjalid, fotograafide kemikaalid ja filmid. Metallitöökojale vajaminev materjal, kodumasinate remondiks varuosad. Saeveskile palgid.

Kaupa käisime toomas Tallinnast Varustuse- ja Turustuse Peavalitsuse ladudest, mis asusid Balti jaama juures. Praegu on seal Balti jaama turg. Varustuse- ja Turustuse Peavalitsus asus Toompeal Rahvakohtu 2, praeguse nimega Rahvakohtu tänaval. Peavalitsusest saime arved fondi kohta ja siis ladudest kauba. Kauba järel käisime vähemalt kolmel päeval nädalas. Mõni

nädal käisime lausa iga päev.

Lõnga saime Viljandi Teeninduskombinaadist Leola, ka Keilast ja Sindist. Puidutöökojale vajalikud liimid tuli tuua Kohtla-Järvelt. Vineeri ja spooni hankisime Tallinna Vineeri- ja Mööblikombinaadist fondi alusel.

Headeks abilisteks olid kaupade laadimisel ja veol autojuhid Albert Ruhno, Endel Soon ja Kalev Leinpere.

Lisaks paluti vahel tuua linnast kellelegi juubeliks kingitus. See oli väga raske ülesanne, sest anti raha ja öeldi, et too 60. või 70. sünnipäevaks midagi ilusat. Ole siis hirmant ja arva ära, mis see ilus on.

Kombinaadi aktiivne siseelu

Kombinaadis tegeldi innukalt spordiga. Toimusid talvised suusapäevad ja võistlused Palukülas. Kombinaadis olid naiste ja meeste võrkpallivõistkonnad. Märjamaal toimus võrkpalli maiturniir. Kohtuti Lihula, Kehtna ja Alu võrkpalluritega. Samuti osalesime Vändra Karu võrkpalliturniiril. Rohke osavõtuga ja oodatud olid kombinaadi suvepäevad Inglise, hiljem Nurtus.

Direktor Leo Vint võistles ise mitmel alal (lauatennis, male). Lauatennist mängis ka Helle Orgusaar. Malet mängisid Voldemar Rauert, Leo Vint. Kabet Aavo Orgusaar, Hilja

Kruuste-Rahuoja, Ludvig Graf, Kalju Laht. Kohtumisi oli ministeeriumi võistkondadega.

Leida Elhi juhendamisel tegutses näitetrupp. Aktiivsed harrastusnäitlejad olid Kalju Laht, Laine Kiisma ja Alli Rahuoja. Korraldati teatri ühiskülastusi, põhiliselt Draamateatrisse.

Kollektiivi oli arvukas ja sõbralik. Sellest ajast on jäänud head ja soojad mälestused.

Kokku töötasin teeninduskombinaadis 20 aastat. Välja arvatud vahepeal viis aastat Eesti Põllumajandustehnika Märjamaa osakonna laos.

LAUKVA LASTEAED
LINNUPESA
JÕULULAAT
15.12.2025

HEATEGEVUSLIK
• LAAT | KOHVIK | KONTSERT •
ALGUS KELL 17.00

ESINEVAD LASTEAIA LAPSED JA
KULLAMAA KESKKOOLI
RAHVATANTSIJAD
KONTSERT KELL 17.30

IGALE KÜLASTAJALE
TASUTA ÜLLATUS!

KOHAPEAL TEGEVUSI KOGU PERELE